

Welkom in natuurgebieden Kolveren en Laambroekvijvers

In natuurgebied Kolveren kronkelt de Laambeek zich een weg tussen wei- en hooilanden, langs bos en vijver. De hooilanden, afgeboord met houtwallen, zijn relictten van een eeuwenoud landschap. In natuurgebied de Laambroekvijvers heeft het meer recente mijnverleden heel wat sporen nagelaten op de natuur en het landschap.

1 Kapel

Deze gotische kapel is met haar omgeving beschermd als monument en als landschap. Haar oudste delen dateren van 1483. De Kolveren deed ten tijde van de beeldenstorm (1567) dienst als schuiloord voor het Lievevrouwebeeld. Het is echter nooit teruggevonden en werd vervangen door een Mechels beeld. In 1974 werd dit 16de eeuwse beeld gestolen en kreeg de kapel haar derde Mariabeeld, van de hand van de Oostenrijkse beeldhouwer Karl Wasle.

2 Pre-Romeins kadaster

In natuurgebied de Kolveren zie je nog de restanten van een zeer oude perceel indeling. Het gaat om een dambordpatroon met oppervlaktes die een veelvoud zijn van 25 are. Deze oppervlakte kon met een gespan ossen in één trek/dag omgeploegd worden. Een transparant met vierkantjes van 25 are, 50 are, 1 ha,... op de kaart van dit natuurgebied gaf verbluffende resultaten. Veel houtwallen en huidige perceelgrenzen vielen samen met het raster. Deze kleine landschapselementen mogen dus met reden beschouwd worden als zeer oude

landschapsmonumenten. Eerst situeerde men dit kadaster in de Romeinse tijd; volgens recente gegevens zou het nog ouder zijn.

3 Houtkanten

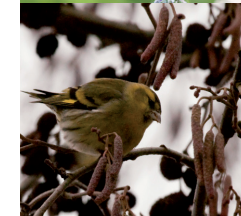
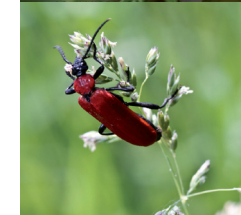
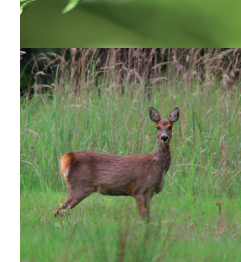
De houtwal, een aarden wal waarop vooral houtige gewassen groeien, was voor de arme landsman een plaats om geriefhout te halen. Daarnaast had deze omheining een functie als veekering, want in gebieden met gemeenschappelijke weiden moest men de gewassen beschermen tegen loslopend vee.

Door de grote variatie in beschaduwde en meer zonnige plekken komen er ontzettend veel verschillende planten- en diersoorten voor. Van boven naar onder treffen we er bomen, struiken (vaak doornen: veekering), varens, kruiden en mossen aan. Slingerplanten zoeken hier doorheen een weg naar het licht. In de boomtoppen vinden roofvogels een rust- en uitkijkplaats. Andere vogels zoeken in houtwallen een nestplaats of doen zich in de herfst te goed aan de bessen. Kleine zoogdieren, zoals marterachtigen en vleermuizen, gebruiken houtwallen als oriëntatiebaken bij hun verplaatsingen. Voor amfibieën is er voldoende schaduw en vochtigheid.

De natuurgebieden Kolveren en Laambroekvijvers zijn een van de vele typisch plekken van De Wijers. De Wijers is een uniek gebied met meer dan 1000 vijvers. De regio strekt zich uit over Diepenbeek, Genk, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Lummen en Zonhoven. Meer informatie over het gebied en wandelmogelijkheden vind je terug op:

www.dewijers.be

4 Laambeek

Onze Laambeek komt van het Kempisch Plateau en stroomt in Lummen de Demer in. Voor de aanleg van de E314 was er de Oude Laambeek waarvan wij hier in de Kolveren nog de bedding zien. Er was ook een Kleine Laambeek. Die vloeiende aan de overkant van de autosnelweg en was in feite een ontwateringssloot in het broekgebied. Het water dat wij hier op de Kolveren zien, is via een duiker, ter hoogte van de Brelaerheide in Houthalen onder de E314 gestuwd naar Zonhoven. Die buis kan slechts een gedeelte van het water verwerken dat via de bovenloop komt. Het overige water wordt gekanaliseerd afgevoerd in een sloot langs de E314. Als je goed kijkt, kan je met wat geluk langs de Laambeek de bosbeekjuffer zien. Deze blauwvleugelige waterjuffer is een indicator voor zuiver stromend water.

5 Ijzeroer

Ijzererts is in onze streek te vinden in een aardlaag die gevormd werd in het Tertiair tijdperk. Deze aardlaag wordt het Diestiaans genoemd. Het erts bevindt zich in lagen van 30 à 40cm onder de teeltoppervlakte. In de volksmond noemt zich dit erts "ijzeroer" of "schurft". Een eenvoudige indicator voor de aanwezigheid van schurft is de rode kleur van het beekwater. De lagen zijn ondoordringbaar voor water. De beemden waar het ijzeroer voorkwam, waren dan ook moerassig. Het erts in de regio had het rijkste gehalte aan ijzer en werd dan ook gedolven. Omstreeks 1870 beleefde de ertswinning zijn hoogtepunt. Na de eerste wereldoorlog kwam er een einde aan de ertswinning. Bij de exploitatie werd de teeltaarde aan de kant geschoven, de schurft weggehaald en de percelen zo terug ingericht dat er "geweterd" kon worden.

6 Kolverenschans

De Kolverenschans dateert uit 1604. Veel blijft er niet meer van over: een verhoogd plateau in een weiland. Ooit was het een verdedigingswerk om de inwoners te beschermen tegen rondtrekkende bendes. Een schansreglement regelde en verdeelde de taken: het aanleggen van de aarden wallen, het vegen van de omringende gracht en het planten van houtige gewassen op de verdedigingswal. Een bekensysteem diende om plunderende troepen en benden op afstand te houden. Limburg kende 82 schansen waarvan 4 in Zonhoven.

7 Hooilanden en elzenbroekbossen

De natte hooilanden krijgen in de Kolveren voldoende kansen om zicht te ontwikkelen. Er komen veel typische hooilandsoorten voor zoals pinksterbloemen, koekoeksbloemen en sinds kort ook orchideeën. Adderwortel komt hier trouwens opvallend voor. Limburgs Landschap vzw beheert de hooilanden net als vroeger: 1 à 2 keer per jaar maaien en niet bemesten. Waar de hooilanden niet meer onderhouden werden, zijn spontaan elzenbroekbossen ontstaan. In het voorjaar kan je hier komen genieten van de uitbundige voorjaarsbloei. 's Winters kan je massa's sijsjes in de bomen horen. Deze vogeltjes komen de zaden uit de honderden elzenpropjes pikken.

Foto's: Veerle Cielen, Robert Delbroek, Jan Leijscens, Dirk Ottenburghs, Maurice Schepers, Jos Vandenbergh, Jean Van Hamel, Pieter-Jan Verrecken

Limburgs Landschap vzw
Domherenhuis | Dekenstraat 39 | 3550 Heusden- Zolder
T +32(0)11 53 02 50 | www.limburgs-landschap.be

Op stap

Doorheen de natuurgebieden de Kolveren en de Laambroekvijvers lopen twee bewegwijzerde routes:

- groen (2,2 km)
- blauw (4 km)

De bruine route zijn verbindingen.

Vertrekpunten:

- kapel Ten Eikenen, Eikenenweg, Zonhoven
- café Vini's, Stationstraat 120, Houthalen (eerst bruine verbindingroute volgen, daarna groen)

Stevige schoenen zijn aangeraden. Honden zijn welkom, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij het wild.

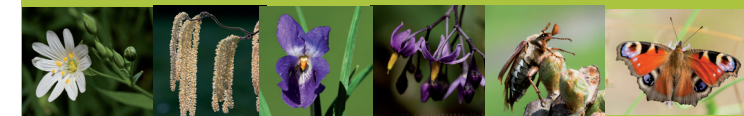
Meer natuur in Limburg?!

Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het aangepast beheren van gebieden. We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekken even toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen!

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt van ons dan een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar 'Limburgs Landschap magazine' in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

gedreven door natuur

8 Koolmijn Houthalen

Houthalen is de jongste van de zeven Limburgse mijnexploitaties. In 1927 ging de mijn in productie. De kolen werden ontgonnen op 700 en 810 meter diepte. Tijdens het topjaar 1956 werden 1.281.000 ton kolen bovengedaald door 4.049 mijnwerkers. In 1964 fuseerde de mijn met die van Helchteren en Zolder omdat er onvoldoende kolenreserves in de ondergrond zaten. In 1992 sloot de mijn met die van Zolder definitief. Rond de Laambroekvijvers zijn nu nog restanten van het pomphuis te zien en de bezinkings- of schlammbekkens. Als je richting het oosten kijkt zie je hier en daar tussen de bomen door gebouwen liggen. Die zijn van de industriezone Centrum-Zuid die aangelegd werd op de afgeplatte mijnterril. Het afvlakken van de mijnterril heeft daarmee een enorme oppervlakte van de oude waardevolle beemden in de vallei laten verloren gaan. Door de aanwezigheid van mineralen uit de mijnterril op de nog aanwezige taluds, komen hier typische terril planten voor.

9 Treinverkeer

Vlakbij het startpunt in de Stationsstraat in Houthalen, lag vroeger het station van Houthalen. Anders dan de naam doet vermoeden, lag het wel op het grondgebied van Zolder, aan de overkant van het spoor. Het gebouw werd in 1956 afgebroken. Ooit lag hier van 1925 tot 1990 ook spoorlijn 18. Na de Tweede Wereldoorlog was er op deze lijn gedurende korte tijd ook reizigersverkeer van en naar de mijnen van bijvoorbeeld Waterschei. Nu is het een fiets- en wandelpad.

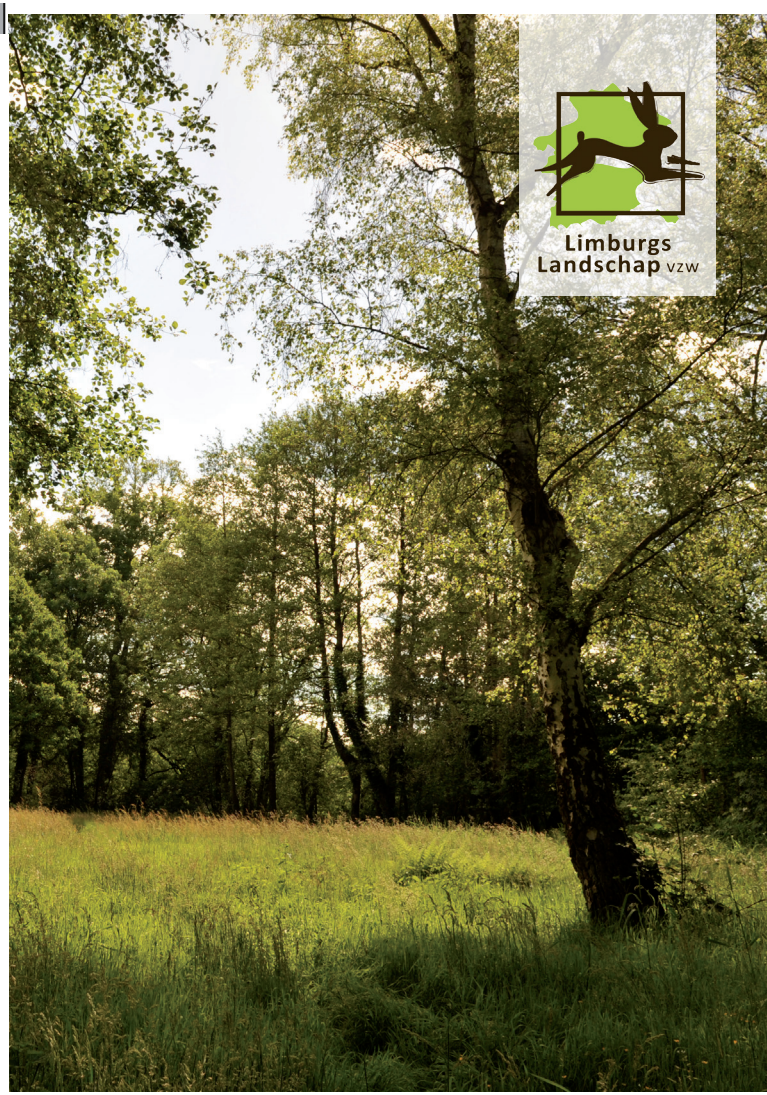
Restant van het pomphuis.

10 Versnippering

Door de aanleg van de autosnelweg, grote verbindingswegen, spoorlijnen etc is de vallei van de Laambeek volledig versnipperd. Een natuurlijke verbinding tussen natuurgebied de Kolveren, Brelaarheide, de Laambroeken, de Laambroekvijvers, Geelberg en Bolderberg is er amper.

Met de steun van:

Kolveren - Laambroekvijvers

Mijnverleden en oude landbouwtradities

Zonhoven
Houthalen -
Helchteren